

A TALÁLmányOK ÚJDONSÁGVIZSGÁLATÁT ELŐSEGÍTŐ
KUTATÁSI RENDSZEREK KIDOLGOZÁSA NEMZETKÖZI EGYÜTTMŰKÖDÉSSSEL
AZ ICIREPAT SZERVEZET KERETÉBEN

Kincses István

Országos Találmányi Hivatal

A szabadalmi tárák sokmillió leírásgyűjteménye és az évenként megjelenő mintegy háromszázezer új szabadalmi leírás szinte megoldhatatlan feladat elé állítja az újdonságot vizsgáló találmányi illetve szabadalmi hivatalokat, mivel a találmányok újdonságának vizsgálatába az egyéb szakirodalmi források mellett a szabadalmi tárák teljes anyagát is be kell vonniuk. A találmányi hivatalokban korábban kialakított és jelenleg kidolgozás alatt álló különböző szabadalmi osztályozási rendszerek nem alkalmasak arra, hogy újdonságvizsgálók munkáját kellő mértékben megkönnyítsék, a kutatásokat a szükséges mértékben racionalizálják, ezért számos hivatal kezdte keresni a szabadalmi információk tárolásának és visszakeresésének új, hatékonyabb módszereit. Kitűnt azonban, hogy egy-egy ország önállóan nem képes megoldani az újdonságvizsgálatok egyszerűsítését, nem képes egymaga elvégezni a gépi kutatás előkészítő munkáit. Gazdaságos megoldás csak nemzetközi együttműködésből születhet meg, csak az összes érdekelt hivatalok közti munkamegosztás hozhatja meg a probléma megnyugtató megoldását. Ez a felismerés vezetett az ICIREPAT /Committee for International Cooperation in Information Retrieval among Examining Patent Offices/, azaz az Újdonságvizsgáló Szabadalmi Hivatalok Nemzetközi Információvisszakeresési Együttműködését Szolgáló Bizottság megalakulásához, 1961-ben.

E nemzetközi szervezet programját olyan szabadalmi információ tárolási és visszakeresési rendszerek kidolgozása képezi, amelyek lehetővé teszik a szabadalmakkal kapcsolatos kutatások, az újdonságvizsgálatok gépesítését és amelyek nemzetközi felhasználásra is alkalmasak. A rendszerek kidolgozása nemzetközi munkamegosztásban, egységes elvek alapján, fontosságuknak megfelelő sorrendben történik. A cél az, hogy minden jelentős műszaki területre - melyen a találmányokat illetve szabadalmi bejelentéseket tekintve aktivitás észlelhető - álljon rendelkezésre gépi válogatásra alkalmas elemekből felépített kutatási rendszer, s a rendszer tartalmazza a kérdéses szakterületet érintő összes szabadalom lényeges jellemzőit, legfontosabb információit. E rendszerek kidolgozása előreláthatólag hosszú évek munkáját igényli, a rendszert alkotó elemek /pl. lyukkártyák/ sorozatát viszont a jövőben is állandóan, folyamatosan ki kell egészíteni a legújabbban megjelenő szabadalmi leírások felhasználásával.

A szervezet tagjai túlnyomó többségben találmányi hivatalok, de a tagok közé lépett a Szellemi Alkotások Oltalmára Létesült Nemzetközi Hivatal /BIRPI = Bureaux Internationaux Réunis pour la Protection de la Propriété Intellectuelle/, az "Európatanács", az Euratom és a hágai Nemzetközi Szabadalmi Intézet /Institut International des Brevets/ is. A résztvevők közül az elmúlt években a legnagyobb aktivitást Nagybritannia, az Egyesült Államok, az NSZK, Hollandia, Svédország szabadalmi hivatala és az IIB fejtette ki, de a korábbi tagok közt találjuk Ausztria, Ausztrália, Franciaország, Japán és Kanada szabadalmi hivatalát is. A legutóbbi időben csatlakozott a szervezethez a Szovjetunió és Csehszlovákia találmányi hivatala. A tagság tekintetében az az alapelv érvényesül, hogy automatikusan felveszik tagként azt az intézményt, mely a felvételét kéri.

Az ICIREPAT élén az irányító bizottság /Steering Committee/ áll, mellette négy állandó bizottság /STAC = Standing Committee/ tevékenykedik. Ezek közül a STAC I foglalkozik az információ tárolási és visszakeresési rendszerek tervezésével, ezen belül a szabadalmi leírások elemzési, indexelési problémáival. A STAC II feladata a megfelelő gépi berendezések kiválasztása, alkalmasságuk megállapítása. A STAC III a hagyományos szabadalmi osztályozási kérdésekkel, a terminológia egységesítésével, az adminisztráció egységesítésével, a szervezeten belüli szabványosítás kérdésével foglalkozik, míg a STAC IV a "nehéz" nyelvek fordítási problémáinak megoldására alakult. Ezeken kívül bizottságot szerveztek a korlátozott anyagi lehetőségekkel rendelkező hivatalok képviselői, és alakult egy ideiglenes bizottság az analóg szabadalmak /ugyanazon találmányra különböző országokban engedélyezett szabadalmak/ problémájának vizsgálatára.

Az ICIREPAT évenként tartja konferenciáit mindig más tagországban; ekkor üléseznek az állandó bizottságok és egyéb bizottságok is. A STAC I állandó bizottság a feldolgozás alatt álló és már bevezetett információvisszakeresési rendszerekkel kapcsolatban felmerülő folyamatos tennivalók ellátására létrehozott egy olyan kisebb létszámú tanácsadó testületet is, melynek európai tagjai a szükségnek megfelelően évenként többször is összeülnek és gyors cselekvésre vannak feljogosítva. Ez a testület az Együttműködő Rendszerek Tanácsadó Testülete /ABCS = Advisory Board for Cooperative Systems/.

Az egyes állandó bizottságok a működésük során megszülető ajánlásokat az irányító bizottsághoz továbbítják, mely ezeket jóváhagyás esetén végleges megerősítés végett a közgyűlés elé terjeszti. A résztvevő hivatalok szempontjából az így jóváhagyott ajánlások sem kötelező érvényűek, azok elfogadása vagy elutasítása az egyes hivatalok döntésétől függ.

Az ICIREPAT ügymenete szerint az esetben, ha egy taghivatal vagy intézmény elhatározza, hogy a nemzetközi együttműködés keretében egy meghatározott műszaki területre kidolgozza az információ-tárolási és visszakeresési rendszert, akkor ezt közli az ABCS testülettel, mely az ilyen természetű munkákat összehangolja, biztosítja, hogy átfedések, párhuzamos munkák ne álljanak elő, és gyakorlati tanácsokat ad a rendszer kidolgozásának módjára vonatkozó-

lag. Ha esetleg egyidejűleg két taghivatal is vállalkozik egyazon rendszer kidolgozására, az ABCS mindkettőnek javasolja a közös munkát. A rendszer kidolgozására vállalkozó hivatal ugyanakkor megadja annak a dokumentumgyűjteménynek nagyságát és jellegét is, melyre az adott témakörben munkáját alapozni kívánja. Közli továbbá a témában tapasztalható aktivitás mértékét /az idevágó találmányi bejelentések évi mennyiségét/ és a fogalmi lista elkészítési határidejét. Az ABCS erről értesíti az ICIREPAT összes taghivatalát, és nyilatkozatra hívja fel őket arra vonatkozólag, hogy

a/ csak tájékoztatást igényelnek-e, vagy a rendszer kidolgozásában együttműködnek-e, kívánják-e alkalmazni a kész kutatási rendszert, résztvesznek-e a szabadalmi leírások elemzésében;

b/ ha a rendszer iránt nem érdeklődnek, ennek mi az oka;

c/ milyen terjedelmű dokumentumgyűjteménnyel rendelkeznek az adott szakterületen; milyen a gyűjteményük jellege és milyen a tapasztalható aktivitás.

A munka következő fázisában a rendszer kidolgozását vállaló hivatal egyebek közt tudatja az ABCS testülettel a fogalmi kulcslista összeállításával kapcsolatos megfontolásait /pl. bizonyos vonatkozások mellőzésének okai stb./, a lista teljességének mértékét és megküldi az elkészített fogalmi kulcslista tervezetét. Az ABCS összegyűjti a taghivatalok hozzászólásait, hogy a szabadalmi dokumentumok elemzése és indexelése már javított fogalmi kulcslisták használatával mehessen végbe. A következő stádiumban információ-visszakeresési kísérleteket végeznek, hogy meggyőződjenek a lista használhatóságáról. Ennek eredményeképp rendszerint újabb fogalmakkal bővíti a lista, egyes fogalmak pedig lekerülhetnek róla. Ezt követően jut a rendszer operatív stádiumba, melynek során a rendszert kidolgozó hivatal és az együttműködésre vállalkozó hivatalok - a munkát maguk között megosztva - elemzik és a tökéletesített fogalmi kulcslista használatával indexelik a tárgykörbe vágó dokumentumokat. A dokumentumok általában szabadalmi leírások, de sor kerülhet egyéb irodalmi források anyagának elemzésére, indexelésére is. E munka eredménye olyan lyukkártya kötegekben jelenik meg, melyeknek valamennyi kártyája egy-egy szabadalmi leírás /esetleg más szakirodalmi közlemény/ legfontosabb bibliográfiai adatait és műszaki jellemzőit tárolja. Az ICIREPAT 80 oszlopos közvetlen kódolási gépi lyukkártyákat használ; beosztásukra a STAC III szabványt készítette. Ez a műszaki jellemzők részére a 31-78 oszlopokat jelöli ki, de lehetőséget ad a műszaki jellemzők részére fenntartott oszlopok számának növelésére a 11-80 oszlopok igénybevételével. Egy-egy elkészült kutatási rendszer kártyagyűjteménye természetesen folyamatos kiegészítésre szorul, ami azt jelenti, hogy az együttműködő hivatalok 1-3 havonként legfrissebb - a tárgykörbe vágó - indexelési munkájuk eredményét illetve a készített lyukkártyákat kölcsönösen megküldik egymásnak. Az ICIREPAT szervezetben részt nem vevő hivatalok által engedélyezett szabadalmak leírásainak elemzését és indexelését az együttműködő hivatalok vállalják magukra. Megfelelő intézkedések biztosítják azt, hogy az egyazon találmányra különböző országok szabadalmi hatóságai által engedélyezett szabadalmak /analóg szabadalmak/ leírásait csak egy hivatal elemezze és

indexelje, ami igen nagyszámu azonos információ kiszűrését teszi lehetővé.

Az ICIREPAT szervezet néhányéves működése azt bizonyítja, hogy a szabadalmi információk tárolása és visszakeresése ésszerűen más-képp, mint nemzetközi együttműködéssel, nem oldható meg, bár kétségtelen tény, hogy gyors eredmény, az ujdonságvizsgálati módszerek gyökeres, közeli megváltozása még az ilyen széleskörű nemzetközi kooperációtól sem várható. Maga az ABCS tanácsadó testület is kénytelen elismerni, hogy gyorsabb előrehaladást reméltek korábban, mint ami ténylegesen elérhető volt. Kitűnt a működés során, hogy számos olyan kutatási rendszer, melyet egy-egy országban már ez-előtt is alkalmaztak, nem felel meg a közös, a nemzetközi használathoz. Hogy mennyire különböző elvekre épültek az ICIREPAT megalakulását megelőzően kidolgozott rendszerek, arra jellemző, hogy pl. a japánoknak az ötvözetekre vonatkozó kutatási rendszere 231 fogalom felhasználásával készült, míg az angolok ötvözet-rendszere csupán 10 fogalommal operál. A villamos konnektorok kutatási rendszerét az ausztrál hivatal 700 dokumentum alapján építette fel, az IIB viszont ugyanebből a témakörből 12 000 dokumentumot elemzett és indexelt. A lumineszcens anyagok rendszerének felállításakor az IIB 680, az angol szabadalmi hivatal 45 fogalomból álló listát alkalmazott. Jól világítja meg a helyzetet az a tény is, hogy bár korábban a szteroid vegyületek kutatási rendszerét három hivatal is elkészítette, változatlan formában a rendszerek egyike sem volt megfelelő a nemzetközi felhasználásra. Végülis a STAC I állandó bizottság az Egyesült Államokban kidolgozott rendszer javított, módosított változatának elkészítésére és közös bevezetésére tett javaslatot.

Az ICIREPAT 1965-ben Londonban tartott konferenciáján az ABCS elnöke az alábbi kutatási rendszereket nyilvánította késznek, vagyis lezárt, nem módosuló fogalmi kulcslistával rendelkezőnek:

"Ötvözetek" az angol Szabadalmi Hivatal kidolgozásában,

"Keményanyagok" a Nemzetközi Szabadalmi Intézet és a holland Szabadalmi Hivatal kidolgozásában,

"Analóg-digitális átalakítók" a holland Szabadalmi Hivatal kidolgozásában,

"Szteroid vegyületek" az amerikai Szabadalmi Hivatal kidolgozásában,

"Atomreaktorok" a japán Szabadalmi Hivatal kidolgozásában.

Ugyanebben az évben, 1965-ben az alábbi kutatási rendszerek kidolgozása és vizsgálata volt folyamatban:

"Gyógyszerek" a svéd Szabadalmi Hivatal kidolgozásában,

"Kohászati eljárások" az angol Szabadalmi Hivatal kidolgozásában,

"Laserek-maserek" az angol Szabadalmi Hivatal kidolgozásában,

"Üvegtechnológia" az NSzK Szabadalmi Hivatala kidolgozásában,
"Impulzus áramkörök" az NSzK Szabadalmi Hivatala kidolgozásában.

Megkezdődött a kidolgozása az "Elektrolízis", "Fémoxidok" és a "Szelepek, csapok" kutatási rendszerének is, s az ötéves kísérleti programhoz kiegészítésképp a STAC I javasolta a "Szerves fémvegyületek", "Xerográfia", "Rétegelt gyártmányok", "Folyékony tüzelőanyagok", "Öntészet", "Öjtött polimerek", "Ragasztóanyagok", "Élelmiszerek", "Cellulózpép és papír" című kutatási rendszerek felvételét is.

Az ICIREPAT taghivatalok részéről megnyilvánuló érdeklődést és együttműködési szándékot az - ugyancsak 1965-ből származó - táblázat jól szemlélteti.

Az elmondottakból megállapítható, hogy az ICIREPAT működése nem eredményezhet gyors megoldást, hiszen a kész, illetve kidolgozás alatti kutatási rendszerek is csak néhány többé-kevésbé önkényesen kiragadott szakterületre korlátozódnak, de minden bizonnyal növekedni fog a kooperáló hivatalok száma és aktivitása a jövőben, ha a kutatási rendszerek az újdonságvizsgálók hasznos munkaeszközeivé válnak. Nem lehet kétséges, hogy e nemzetközi szervezetben való részvétel minden újdonságvizsgálatot folytató hivatalnak jelentős előnyöket nyújt: megszünteti a felesleges párhuzamos munkákat, a nemzetközi munkamegosztás alapján biztosítja a befektetett munka maximális hatékonyságát, hiszen a résztvevő hivatalok a kutatási rendszerek kidolgozására, a szabadalmi leírások elemzésére és indexelésére fordított munkájuknak sokszorosát kapják vissza az együttműködő társhivataloktól újabb és újabb kutatási rendszerek, kész lyukkártyacsomagok alakjában. Nem hanyagolható el az az előny sem, amit az ICIREPAT évi konferenciáin elhangzó beszámolók jelentenek különösen az olyan taghivatalok számára, melyeknek a múltban nem állt módjukban ilyen jellegű kutatási rendszerek kidolgozása terén tapasztalatokat szerezni. A szabadalmi információ gépesítésében eddig legtöbb eredményt felmutató amerikai hivatal az ICIREPAT közvetítésével a legutóbbi években lehetőséget biztosított néhány európai szakembernek az elért eredmények helyszíni tanulmányozására és választott témakörben kutatómunka folytatására is.

Az ICIREPAT keretében együttműködő hivatalok száma állandó emelkedést mutat, s ezzel együttjár a szervezet teljesítőképességének, hatékonyságának s nem utolsósorban szakmai tekintélyének növekedése is, amit a Szovjetunió és Csehszlovákia találmányi hivatalának csatlakozása is bizonyít.

Táblázat

	Sztereidok	Ötvözetek	Kenőanyagok	Anal-dig.átal.	Atemreaktorok	Üvegtechnológ.	Impulzusáramk.	Laser-maserek	Kohászati elj.	Gyógyszerek	Elektrolízis	Fémoxidok
Ausztrália	+						+		+			
Ausztria					++	++	++	++				
Kanada												
Dánia	++	++	++	++	++							
Euratom					+							
Finnország	++	++	++	++	++						+	+
Franciaország						+						
NSZK	+	+	+		+	o	o		+		+	
TIB	+	+	o	++				+	++	+	+	+
Irorszag												
Israél	++	++		++	++	+						
Japán	++				o	+				+		
Mexikó												
Hollandia	+	+	o	o	+	+	+	++	+		+	+
Ujzealand												
Norvégia	++	++			++	++	++		+	+		
Fülöp-szigetek										+		
Svédország	++	++	++	++	++	++	++	++	++	o	+	
Egyesült Királyság	++	o	++	+	+	+	++	o	o	+	o	o
Egyesült Államok	o	++	++	+	++	++	++	++	++	++	+	+

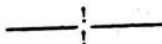
Jelölések: o a rendszert kidolgozó hivatal

+

++ kifejezett kooperációs kívánság

I R O D A L O M

1. Proceedings of the Technical Sessions at the Patent Office of the FRG, München, 1962. szept. 4-6.
2. Proceedings of the Executive Sessions at the Patent Office of the FRG, München, 1962. szept. 4-6.
3. Information Retrieval among Examining Patent Offices./ Szerk. H. Pfeffer./ Spartan Books, 1964. Baltimore. 347 p.
4. Proceedings of the Executing Sessions at the US Patent Office, Washington, 1964.okt.8-15.
5. ICIREPAT munkairatok: STAC I 39-72.sz.
STAC III 28-69.sz.
ABCS -C 20, 35.
6. ICIREPAT Bulletin 9, 10, 11.sz.

KINCSES, I.: Elaboration of special systems improving novelty searches of inventions by international cooperation in ICIREPAT

Some of the national patent offices performing novelty searches have founded in 1961 an international organization, the International Cooperation in Information Retrieval among Examining Patent Offices /ICIREPAT/, with the aim to rationalize literature searches and to solve problems of mechanization of literature searches by division of labour. Any member of the organization is free to choose a special technical field in which it intends to elaborate a mechanized system of research, i.e. to compile a key-list of concepts, to analyse the relevant patent specifications of its country and to provide them with codes according to the key-list and, lastly, to record the patent specifications on punched cards. The other members of ICIREPAT, showing interest in the special system developed in this way, use the same code for the patent specifications of their own country. Some special systems have already been worked out, others are in process. ICIREPAT regularly organizes conferences, where the problems related to the improvement of the special search systems are discussed and reports are given on the results achieved. The patent offices of the Soviet Union and of Czechoslovakia are also members of this important international organization.

КИНЧЕШ, И.: Разработка систем исследования способствующих определению патентной чистоты, в рамках международного сотрудничества ICIREPAT

Для большей целесообразности работ по определению патентной чистоты, некоторые патентные ведомства в 1961 году создали международную организацию International Cooperation in Information Retrieval among Examining Patent Offices /ICIREPAT/, в задачи которой входит и решение проблемы механизации на основе разделения работ. Каждый член организации может свободно выбрать ту область техники, для которой желает разработать механизированную систему исследований, то есть составить список ключевых понятий, анализировать отечественные описания патентов по данной отрасли, кодировать главные характеристики по списку ключевых понятий и фиксировать их на перфокартах. Остальные члены ICIREPAT, интересующиеся разработанной, та-

ким образом, системой, кодируют свои отечественные патентные описания по тому же списку ключевых понятий и дополняют серию перфокарт своими материалами. Несколько таких систем исследования уже подготовлено, многие другие же находятся в работе. Члены ICIREPAT ежегодно проводят конференции, где пленарные заседания и заседания постоянных комитетов обсуждают проблемы возникшие по ходу разработки систем исследования заслушиваются отчеты о достигнутых результатах. Из числа стран-членов СЭВ до сего времени присоединились к этой важной международной организации патентные ведомства СССР и ЧССР.

!!!

KINCSES, I.: Über die Ausarbeitung von Systemen zwecks Förderung der Untersuchung des Neuheitswertes von Erfindungen im Rahmen der internationaler Kooperation in der ICIREPAT

In 1961 wurde von einigen Neuheitswert-Untersuchungen durchführenden Patentämtern ein internationales Organ /ICIREPAT - International Cooperation in Information Retrieval among Examining Patent Offices/ errichtet, um die Patentforschung zu rationalisieren und gemeinsame, auf Arbeitsteilung beruhende Lösungen des Mechanisierungsproblems zu suchen. Jedes Mitglied der Organisation kann sich frei ein technisches Fachgebiet auswählen, für das ein mechanisiertes Recherchesystem ausgearbeitet werden soll, d.h. sie übernimmt die Zusammenstellung einer Begriffsschlüsselliste, analysiert die einschlägigen einheimischen Patentschriften, kodiert die Hauptcharakteristika gemäss der Schlüsselliste und überträgt diese auf Lochkarten. Die sich für das auf dieser Weise ausgearbeitete System interessierenden übrigen ICIREPAT - Mitglieder kodieren die ihr eigenes Land betreffenden Patentschriften auf Grund der gleichen Schlüsselliste. Einige Systeme wurden bereits fertiggestellt, zahlreiche andere stehen unter Ausarbeitung. Die Mitglieder der ICIREPAT halten jährlich Konferenzen, wo die Mitglieder in Plenarsitzungen, bzw. in den Sitzungen der ständigen Kommissionen die anhand der Entwicklung der Forschungssysteme sich ergebenden Probleme diskutieren, sich gegenseitig über die erzielten Ergebnisse unterrichten. Unter den Staaten des Rates für Gegenseitige Wirtschaftshilfe sind bis jetzt das Patentamt der Sowjetunion und der Tschechoslowakei Mitglieder dieser internationalen Organisation.